

Position Paper Kadaster

Het Kadaster is de authentieke bron voor geo- en vastgoedinformatie in Nederland. Wij beheren basisregistraties en landelijke voorzieningen en zorgen voor een goede informatievoorziening aan burgers, bedrijven en overheden. Daarmee bieden wij zekerheid door transparantie over eigendom en gebruik van vastgoed en ruimte.

In deze position paper lichten wij toe hoe wij invulling geven aan onze wettelijke taken, hoe wij samenwerken met bedrijven en hoe wij omgaan met de gedragsregels rond markt en overheid. Wij hebben nog nooit een beroep gedaan op de algemeen belang bepaling uit de Wet Markt en Overheid (M&O), de nu voorliggende wijziging is voor onze praktijk dan ook niet relevant. Onze inbreng is samen te vatten in vier stellingen:

1. Publieke taken zijn door de wetgever publiek belegd.
2. Wij zijn een publieke speler in een private markt en waarderen de rol van bedrijven daarin.
3. Voorwaarden die wij stellen aan gebruik van data vloeien voort uit onze doeleinden en taken.
4. Onze dienstverlening beweegt mee met de verwachtingen van de maatschappij.

Publieke taken zijn door de wetgever publiek belegd

De doeleinden en taken van het Kadaster zijn vastgelegd in de Kadasterwet en enkele andere wetten. Doeleinden zijn onder meer het bevorderen van de rechtszekerheid en het bevorderen van een doelmatige geo-informatie infrastructuur. Onze wettelijke taken omvatten onder meer het bijhouden van de basisregistraties kadaster en topografie, het verstrekken van gegevens daaruit, de toegankelijkheid daarvan te bevorderen en gegevens te verwerken tot bruikbare informatie. Ook het verstrekken van informatie over de ligging van kabels en leidingen (KLIC-functie) is een wettelijke taak. Een groot deel (85%) van onze taken is tarief gefinancierd: de gebruiker betaalt. De overige 15% is budget gefinancierd en betreft grofweg het faciliteren van de geo-informatie infrastructuur en onze data analyses voor mede overheden. We hanteren tarieven die de kosten voor het Kadaster dekken, en welke door de minister van BZK worden goedgekeurd.

Het Kadaster wordt door vele verschillende overheden gevraagd, op basis van de geo-informatie die we beheren en de aan onze taakuitoefening gelieerde kennis, om inzicht te geven in ontwikkelingen in de vastgoedmarkt, rechtssituatie en landgebruik. De vraag naar deze vorm van *fact based decision making* is de afgelopen jaren toegenomen als gevolg van de vele vraagstukken in het ruimtelijke domein. We hanteren een afwegingskader om te toetsen of dit ook als economische activiteit kan worden aangemerkt. Als dat het geval is, hanteren we de gedragsregels uit de Wet M&O en de regels voor het omgaan met economische activiteiten uit de Organisatiewet Kadaster en de toezichtsregelingen¹ toegepast.

Wij zijn een publieke speler in een private markt en waarderen de rol van bedrijven

Van oudsher is het Kadaster gepositioneerd op het grensvlak van overheid en markt. Een groot deel van onze dienstverlening is gericht op de private sector, met name de vastgoedmarkt. In deze markt vormt het Kadaster, samen met partijen zoals notariaat, makelaars, banken, van nature een keten. Notariaat, makelaars, banken en de brancheorganisatie GeoBusiness Nederland zijn vertegenwoordigd in onze Gebruikersraad, en hebben daarmee inspraak in ons meerjarenbeleid en tariefvoorstellen. Dat geldt ook voor vertegenwoordigers van netbeheerders en de graafsector in verband met de KLIC-functie. In de praktijk werken wij goed samen met veel bedrijven, onder meer aan verbetering van de informatie-uitwisseling bij vastgoedtransacties. Samen voorzien we de Nederlandse samenleving van de benodigde geo-informatie.

Veel geo-informatie die het Kadaster verstrekt, is beschikbaar als open data waar iedereen zonder beperkingen gebruik van kan maken. In 2021 zijn via pdok.nl meer dan 36 miljard bevragingen gedaan op deze data. Voor andere data, met name data uit de Basisregistratie Kadaster, de Basisregistratie WOZ en KLIC-data, gelden beperkingen die wettelijk zijn vastgelegd (Kadasterwet, WIBON, Wet WOZ). Dit heeft te maken met het garanderen van de rechtszekerheid, maar ook met de bescherming van persoonsgegevens. Daarnaast sluiten wij op verzoek van bedrijven (zgn. resellers) een contract met elkaar af om deze gegevens door te leveren aan afnemers, al dan niet in bewerkte vorm.

Voorwaarden die wij stellen aan gebruik van data vloeien voort uit onze doeleinden en taken

In contracten met resellers hanteren wij een aantal voorwaarden om de rechtszekerheid, onze kerntaak, te waarborgen. Hiertoe heeft het Kadaster een resellersbeleid. Sommige bedrijven schuren dicht tegen de taakuitoefening van het Kadaster aan waardoor het voor afnemers (consumenten) niet altijd duidelijk is of ze met de officiële overheidsdienst te maken hebben. Dit wordt versterkt doordat het woord 'kadaster' niet beschermd is en bedrijven via zoekmachines tegen betaling hoger in de zoekresultaten komen. Burgers betalen hierdoor (onnodig) meer voor informatieproducten en kunnen denken dat ze met een overheidsinstantie te maken hebben. Dit is onwenselijk vanuit onze wettelijke taak om zorg te dragen voor een laagdrempelige en betrouwbare informatievoorziening aan burgers.

Om de rechtszekerheid te kunnen garanderen hanteren wij de voorwaarde dat informatieproducten 1 op 1 aan afnemers moeten worden doorgeleverd, en niet bewaard mogen worden om op een ander moment opnieuw te verstrekken. Voor de rechtszekerheid is het belangrijk dat de actuele situatie inzichtelijk is en men niet uitgaat van verouderde informatie.

Onze dienstverlening beweegt mee met de verwachtingen van de maatschappij

Onze wettelijke informatievoorzieningstaak brengt met zich mee dat burgers en bedrijven een goede publieke dienstverlening mogen verwachten die meegaat met technologische ontwikkelingen. Zij mogen verwachten dat wij onze dienstverlening blijven verbeteren naar een moderne standaard. Onderdeel van onze rol is dus dat we investeren in laagdrempelige toegankelijkheid van die dienstverlening. Daarmee ontwikkelt de dienstverlening mee met de maatschappelijke wensen, maar nemen we geen nieuwe positie in. Deze discussie heeft zich in het verleden afgespeeld rond de KLIC-viewer, waarover zowel de ACM als de rechterⁱⁱ heeft geoordeeld dat deze onderdeel is van onze wettelijke taak.

Resumerend

Het Kadaster handelt binnen de rol die is vastgelegd in de doeleinden en taken van de Kadasterwet. Dat doen we op een moderne manier, mee bewegend met wat de maatschappij van ons verwacht. Zo blijven we toegankelijk voor burgers, bedrijven en overheden. Bij economische activiteiten volgen we de gedragsregels uit de Wet M&O. We geven ruimte aan bedrijven om toegevoegde waarde te leveren op onze dienstverlening en bewaken daarbij de rechtszekerheid en authenticiteit van de informatie.

ⁱ De Regeling sturing van en toezicht op het Kadaster en de Beleidsregels sturing van en toezicht op de Dienst voor het kadaster en de openbare registers, bedoeld in artikel 2 van de Organisatiewet Kadaster.

ⁱⁱ ECLI:NL:RBROT:2018:3827 en ECLI:NL:CBB:2019:204.